

צילום: Colin Capelle

בין שתי ערים -

צילום: Kyle Taylor

צילום: Wilson Hui

בייג'ינג ושנגחאי

כתב: יצחק בן עוזר

צילום: Dmitry Perstin

1406–1420) והסתיימה בתקופת שלטונו של יונגל. במלאכת הבנייה הועסקו 100,000 אומנים ומיליוני פועלים.

בשנת 1987 הוכרה העיר האסורה כאחד מאתרי המורשת של אונסק"ו. המתחם משתרע על שטח של 720 דונם, ויש בו 980 מבנים וכ-9,000 חדרים. לא כל המבנים פתוחים למבקרים, ובכל מקרה ניתן לבקר במהלך יום רק בחלק קטן מהם. יש לברור בקפידה לאן להיכנס ועל מה לדגל (המלצה: לבקר במוזיאון השעונים שהכניסה אליו בניגוד לשאר המבנים שבמתחם כרוכה בתשלום נוסף מעבר לכרטיס הכניסה למתחם). בקומפלקס מוצגים אוצרות מלכותיים לצד ארכיטקטורה מעניינת, והוא מאפשר ללמוד על האופן שבו התנהלו חיי המשפחה הקיסרית.

כיכר טיאננמן

הכיכר היא ליבה של הבירה, גם באופן סמלי, מאז ימי מאו-צה-טונג, אשר הכריז בה על הקמת הרפובליקה הסינית ב-1 באוקטובר 1949 ועד עצם היום הזה. הכיכר נחשבת לכיכר הציבורית הגדולה בעולם. היא הורחבה בשנת ה-50 של המאה הקודמת לשטח כולל של 400,000 מ"ר, ובימי חג ממלאים אותה ההמונים. שמה של הכיכר עלה לכותרות (לאו דווקא חיוביות) בשל מרד הסטודנטים ב-1989 אשר דוכא קשות בידי השלטונות. גם כיום ניתן להבחין שהמתחם כולו נשמר בקפידה וכל הכניסות אליו מבוקרות על ידי כוחות הביטחון. בשעות הזריחה או השקיעה ניתן לצפות בטקס הנפת הדגל שמבצעים חיילי צבא סין. החיילים צועדים בקצב מדוד של 108 צעדים לדקה. אורכו של כל אחד מהצעדים 75 ס"מ, והם יוצאים משער השלום השמימי וחוצים את רחוב Chang'an Jie.

בקצה הדרומי של הכיכר המאוזוליאון של מאו-צה-טונג, שבו מוצגת גופתו החנוטה בתוך ארון בדולח, עטופה בדגל האדום עם הפטיש והמגל. מעט צפונה משם ניצבת האנדרטה לזכר גיבורי העם שנבנתה

שתי הערים בייג'ינג ושנגחאי הן חלון הראווה של סין לתיירים שפוקדים אותה בהמוניהם. מרבית התיירים נוחתים בנמלי התעופה הבין-לאומיים של בייג'ינג ושנגחאי. הנחיתה היא ההיחשפות הראשונה למדינה המאוד מגוונת. שימוש בטכנולוגיות מודרניות ועיצוב מודרני מאוד מביא לנחיתה רכה ונינוחה.

בייג'ינג ושנגחאי אינן מייצגות את האזורים הפנימיים של סין, שרחוקים יותר מהים. באזורים אלה ניתן למצוא מנעד אדיר של תרבויות, דתות, שפות, טקסים ואוכל מקומי. גם שם יש ערים גדולות יחסית עם מיליוני תושבים ושדות תעופה שאליהם ניתן להגיע בטיסות מקומיות ואפילו טיסות ממדינות אחרות במזרח הרחוק. ההיצע של אתרי תיירות בייג'ינג ושנגחאי והסביבה הקרובה להם (כזאת שניתן להגיע אליה בטיול חד-יומי שבסופו חוזרים למלון שבאחת הערים הללו) מספיק לשבועיים עד שלושה.

העיר האסורה

הנסיעה מנמל התעופה קפיטל למרכז בייג'ינג מאפשרת להבחין בתכנון התחבורה בעיר הגדולה. שישה כבישים טבעתיים עתירי נתיבים מקיפים את מרכז העיר, כאשר כל טבעת ממוקמת במרחק שונה ממרכז העיר. המלבן המרכזי בעיר מורכב מהמתחם של העיר האסורה (נקראת כך כיוון שבמשך 500 שנה נאסרה הכניסה אליה לבני תמותה רגילים) וכיכר טיאננמן. אורך המתחם של העיר האסורה (נקראת גם בשם: מוזיאון הארמון) בציר צפון-דרום הוא 960 מ', ורוחבו בציר מזרח-מערב כ-760 מ'. סביב המלבן הזה נבנו בצורה סימטרית שאר המבנים החשובים בעיר. העיר האסורה נפתחה לציבור ב-1925, ומאז הציבור פוקד בהמוניו את האתר.

העיר האסורה מוקפת חומה (וסביבה חפיר) שגובהה עשרה מ' ורוחבה 52 מ'. המתחם שימש את שושלות מינג ששלטה בשנים 1368–1644, וקינג ששלטה בשנים 1644–1911. בניית המתחם נמשכה 14 שנה

צילום: Xiquimho Silva

3

1. העיר האסורה. 2. כיכר טיאננמן. 3. ארמון הקיץ.

בשנת 1958. אובליסק הגרניט מתנשא לגובה של 38 מ' ועליו תבליטים המתארים אירועים היסטוריים. במזרח מוזיאון להיסטוריית סין, ומוזיאון המהפכה שנקרא המוזיאון הלאומי של סין שוכן במבנה שמזכיר את ההשפעה הסובייטית.

במערב הכיכר ממוקם ההיכל הגדול של העם, מבנה שהוקם בשנת 1959 ומשמש להתכנסות הפרלמנט הסיני. ניתן לסייר בתוך המבנה, כאשר אין כינוס של הנבחרים. כשממשיכים מערבה מגיעים למונומנט ארכיטקטוני מדהים. זהו המבנה שמשלב טיטניום וזכוכית ומזכיר בצורתו ביצה גדולה. המבנה מוקף מים (הכניסות אליו תת-קרקות), והוא מארח מופעי תרבות כמו אופרה וקונצרטים.

ארמון הקיץ

הארמון ממוקם 15 ק"מ מצפון-מערב למרכז העיר. ארמון הקיץ, כשמו כן הוא, שימש כאתר הנופש הקיצי של ארבעת הקיסרים האחרונים של שושלת צ'ינג. הארמון המקורי היה מקום התרגעות בימי הקיץ הלוהטים של בייג'ינג, לכן הוא עוצב בסגנון "קריר" – עם מים, גנים וגבעות. כיום הוא משמש מקום מפלט מהרעש וההמולה של בייג'ינג, לתיירים ומקומיים המגיעים לנפוש באגם, לשחות ולשוט בו וליהנות מפרחי הלוטוס הפורחים שם בעונת המעבר.

ארמון הקיץ הורחב ופואר במידה ניכרת על ידי הקיסר צ'יאנלונג באמצע המאה ה-18. פעמיים במאה ה-19 הרס כוח צבאי אירופאי את האתר. בשנת 1860 נשרף הארמון על ידי כוחות אנגלים וצרפתים.

הקיסרית האלמנה צ'ישי, שהחלה בשיקום הארמון ב-1886, היא גם זו שאחראית לבניית ספינת השיש הנייחת על שפת האגם, שבה נהגה

2

צילום: Vaiz Ha/Flickr

צילום: Robert Nyman

1. ארמון הקיץ השוכן לחופי אגם קונמינג, שימש כאתר הנופש הקיצי של ארבעת הקיסרים האחרונים של שושלת צ'ינג. מרבית השטח של המתחם מכוסה על ידי אגם קונמינג שהורחב. **2.** ספינת השיש בארמון הקיץ. את ההנחייה לבנות אותו נתנה הקיסרית האלמנה צ'ישי, כדי לסעוד ולשתות תה. הספינה נבנתה בכספים שיועדו לשיקום הצי הסיני. היעדר השקעה בצי הסיני הביא מאוחר יותר (בשנת 1895) לתבוסה ניצחת בקרב עם הצי היפני. **3.** אי האגם הדרומי מחובר ליבשה על ידי גשר מרשים שנקרא "גשר 17 הקשתות". המתחם כולל מקדשים, ארמונות, חנויות, בתי תה, גנים, גשרים, מגדלי שערים ומעברים מקורים. **4.** מקדש השמיים משמש כיום כמתחם לפעילויות כמו טאי צ'י, צ'י קונג, ריקודים ושירים. המקדש נבנה ב-1420 עם בניית העיר האסורה על ידי יונגלה, הקיסר השלישי משושלת מינג.

צילום: Bridget Coila

צילום: Jeremy Rover

צילום: Fabio Achilli

מקדש השמיים

מבין ההיצע המגוון של מקדשים בעיר בחרתי במקדש השמיים. זהו שריד למקדש שבו היו הקיסרים (שושלות קינג ומינג) מקריבים קורבן, וכיום הוא משמש כמתחם לפעילויות כמו טאי צ'י, צ'י קונג, ריקודים ושיירים. המקדש נבנה ב-1420 עם בניית העיר האסורה על ידי יונגלה, הקיסר השלישי משושלת מינג. הוא שימש במקור לטקסים חגיגיים שנערכו כאן על ידי בן השמיים (הקיסר) שהתפלל במקום למען אסיף מוצלח, הדרכה משמיים וכפרה על חטאי העם. פעילות זו נועדה לחזק את הקשר בין השמיים לקיסר שנתפס כ"בן השמיים".

כאן, התפיסה של ההרמוניה כשילוב של יין-יאנג מוצאת ביטוי בחשיבותו של המספר 9 (יאנג), וזו הסיבה לכך שאת המזבח מקיפים מעגלים שכוללים תשע אבנים ועד למעגל החיצוני שכולל 81 אבנים. המקדש בנוי כולו לפי עקרונות הפנג-שוואי בדיוק מרבי, כאשר לכל צורה, צבע ומספר משמעות קוסמולוגית רבת חשיבות. נעשה כאן שימוש בסמלים קיסריים: הספרה 9, שהיא הספרה הקיסרית, הריבוע המסמל ארץ, העיגול המייצג שמיים, והקיסר המקשר ביניהם ובין בני האדם. אבן עגולה במרכז ששימשה כמזבח מבוקשת מאוד על ידי המבקרים, כיוון שהיא משמשת תפאורה לצילומים ולסלפי. הפארק נמצא במרכז העיר בייג'ינג, כשני ק"מ מדרום לכיכר טיאננמן. מומלץ להגיע אל המקדש בשעות הבוקר המוקדמות, אז ניתן לראות בו תושבים מקומיים שמגיעים להתעמלות בוקר בסגנון מקומי, כמו טאי צ'י, צ'י קונג או ריקודים (סלונים ומניפות).

במקדש השמיים, בדומה לעיר האסורה, מרבית המבקרים מתחילים את הסיור מהשער הדרומי ומתקדמים צפונה. באחד הקטעים יש מסלול רחב יחסית שמחולק לשלושה נתיבים ששלושה שערים מובילים אליהם. האמצעי היה הקדוש מביניהם, ואף אחד לא השתמש בו, הימני שימש את הקיסר והשמאלי את בכירי שלטונו של הקיסר. פשוטי העם לא הורשו לבקר כאן, ולכן לא נזקקו להקצאת מסלול עבורם (עובדה שמזכירה גם היא את העיר האסורה).

לסעוד ולשתות תה. הספינה נבנתה בכספים שיועדו לשיקום הצי הסיני. היעדר השקעה בצי הסיני הביא מאוחר יותר (בשנת 1895) לתבוסה ניצחת בקרב עם הצי היפני.

בשנת 1900, במהלך מרד הבוקסרים, נהרס הארמון בפעם השנייה והקיסרית צ'ישי חזרה אליו שנתיים לאחר שנסה מהעיר בייג'ינג, והחלה בשיפוץ. ב-1924 הפך האתר לפארק ציבורי, ובשנת 1998 הוכרז כאתר מורשת עולמית על ידי אונסק"ו. מתחם הארמון משתרע על פני שטח של כ-2.9 קמ"ר, ומתחלק לארבעה חלקים: קבלה, מגורים, מקדשים ואזורי טיולים וסידורים.

מרבית השטח של המתחם מכוסה על ידי אגם קונמינג (שטח האגם הוגדל בצורה מלאכותית לאורך ההיסטוריה) שבו שלושה איים קטנים. אי האגם הדרומי מחובר ליבשה על ידי גשר מרשים שנקרא "גשר 17 הקשתות". המתחם כולל מקדשים, ארמונות, חנויות, בתי תה, גנים, גשרים, מגדלי שערים ומעברים מקורים. כולם בנויים בצורה סימטרית להפליא. בתוך הגן יש שבעה אולמות תצוגה שבהם ניתן לראות אוצרות וחפצים אישיים של הקיסרית צ'ישי. המעבר ה"ארוך" שמשיק לגדה הצפונית של האגם עשוי עץ והוא מעוטרי בצירותים רבים.

גנים מכסים את רוב השטח היבשתי של ארמון הקיץ. הצמחייה המגוונת תוכננה כך שבכל עונה מעונות השנה תהיה פריחה. בתקופת החורף פורח יסמין חשוף, המכונה גם "יסמין החורף", על המדרון הצפוני של "גבעת אריכות הימים".

באביב פורחים עצי השיזף, ומאוחר יותר מצטרפים עץ התות הסיני והשקדיות, ואחר כך עצי התפוח הסיני והלילך. בין יולי לאוקטובר פורח הלוטוס באגמים שבמתחם. בקיץ מפיצים פרחי היסמין את ריחם, ובסוף הסתיו פורחות החרציות. בין עצי הגן ישנם עצים שנשתלו עם הקמת הגן והם בני מאות שנים.

צילום: Mitch Altman 2

צילום: Mitch Altman 1

אלה הפכו את המקום למבוקש ביותר. המתחם גדול למדי, ויש בו מספר רב של כניסות. הדור הצעיר אוהב להגיע לכאן, והגיל הממוצע של המוני המבקרים לא עולה על 20. המתחם מציג ספקטרום רחב שנוע מגלריות מעוצבות ויוקרתיות ועד חנויות שמזכירות יותר שוק פשפשים, שלא לדבר על דוכנים מאולתרים שמציעים סחורה זולה. זוהי הסיבה לכך שחלק מהסחורות מוצעות על מצעים שמחוברים לאופניים או לרכב מנועי, והן נעלמות עם הגעת שוטרים או פקחים למקום. המתחם הוא מקום מצויץ לרכוש לעצמכם מזכרות, פריטי אומנות סינית עכשווית ומודרנית. יצירות האומנות שמודפסות כאן על ספלים, מחברות או עניבות שייכות לאומנים הסינים הכי מפורסמים. המתחם ממוקם ליד הכביש שמוליך ממרכז העיר לנמל התעופה, בקרבת הטבעת החמישית המרוחקת ממרכז העיר. קרבתו לנמל התעופה הופכת אותו לאתר שניתן לשלבו בדרך לנמל התעופה פייטל או ממנו.

המתחם האולימפי

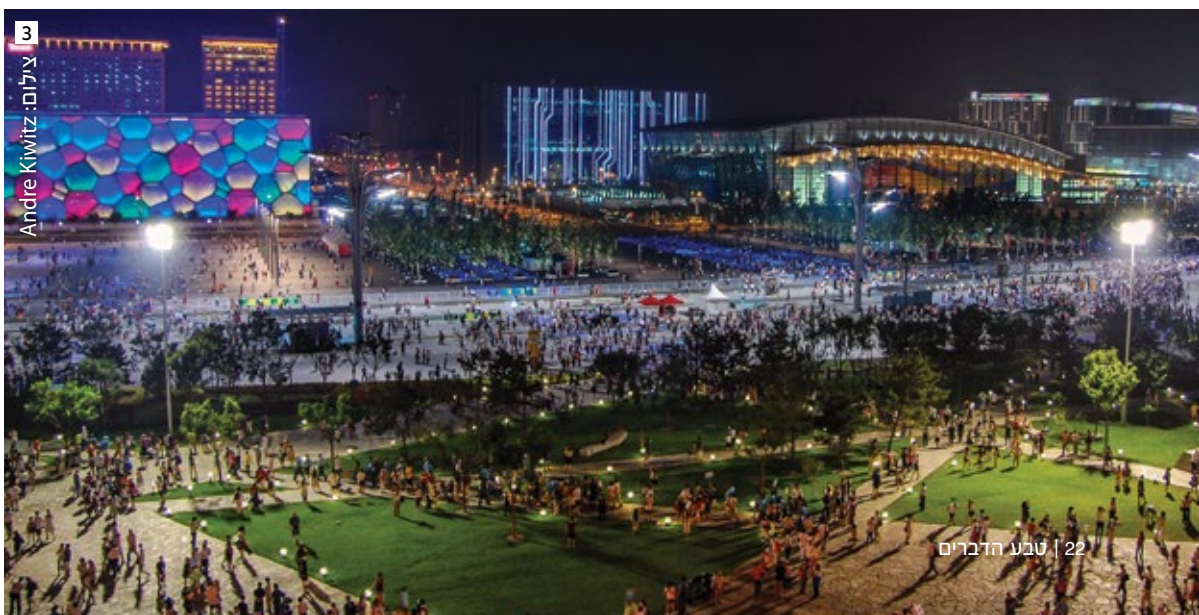
אולימפיאדת בייג'ינג התקיימה בשנת 2008. לפני הפתיחה היו לא מעט חששות (בעיות של זיהום אוויר, בעיות של זכויות אזרח, מתקנים לא מוכנים), אבל התוצאה הסופית הייתה מהממת. הסינים התאמצו מאוד בהכנת התשתיות (אצטדיונים, תחבורה, שילוט, דיור לחברי המשלחות). האצטדיון הלאומי בייג'ינג, המכונה גם "קן הציפור", אירח את טקסי הפתיחה והנעילה של האולימפיאדה.

Factory 798 - מתחם האומנויות

זהו מתחם גדול ומודרני שבו יש הרבה גלריות לאומנות. מתחם האומנויות הוקם במקום שפעל בעבר הקומפלקס התעשייתי Joint Factory 718, ששימש לפיתוח רכיבים אלקטרוניים לשימושים צבאיים (הספרה 7 הייתה מעין קוד למפעל ביטחוני). המפעל הוקם בתקופה שבה היה שיתוף פעולה הדוק בין סין לברית המועצות. הסובייטים דאגו שהסינים יקבלו הכשרה במזרח גרמניה, ומומחים שהגיעו לכאן ממזרח גרמניה אחראים במידה לא מבוטלת לסגנון הבאוהאוס של המבנים שבמתחם. המפעל החל בייצור בשנת 1957. נוכחותם של יותר מ-100 יועצים ממזרח גרמניה הביאה להקמתו של בית חולים סמוך שהתבסס על ציוד אירופאי, וגם הביאה לכאן תקליטים עם מוזיקה קלאסית מאירופה.

בשנות ה-80 גרם המהפך שהקטין את המעורבות הממשלתית במשק הסיני לדעיכת המפעלים, ובמקביל חיפשו אתר לשכן בו את האומנים הרבים שהיו מפוזרים בבירת המדינה. בתחילת המילניום הנוכחי החלו אומנים להתמקם כאן, ובתוך כמה שנים הפך המקום למרכז תרבותי שבו מקבץ גדול של גלריות. כל הזמן מתקיימות במתחם פעילויות, ולאורך כל השנה נערכים פסטיבלים ואירועים רבים.

המבנים המקוריים שומרו. הם נצבעו, הוספו פסלים קטנים וגדולים ברחובות וציורי גרפיטי על הקירות, וכן נפתחו גלריות מהממות. כל

צילום: Andre Kowitz 3

צילום: Francesco Muratori 6

הכינוי "קן הציפור" ניתן לו בגלל הצורה האובלית של הקורות המונחות, שהפלדה שמתחברת אליהן נראית כמו זרדים שהונחו לבניית קן. במהלך האולימפיאדה הוא קלט 91,000 מבקרים, אבל בסיום האולימפיאדה צומצם מספר המושבים ל-80,000.

הבריכה האולימפית היא חלק מקומפלקס שמרכז את ענפי ספורט המים הלאומי בבייג'ינג. היא ידועה גם כ"קוביית המים". המבנה והתקרה מורכבים מבועות פלסטיק שקופות, שמצד אחד אוטמות את המבנה ומצד שני מאפשרות לאור הטבעי לחדור פנימה ולחשוך בעלויות אנרגיה לא מבוטלות. מתחם הבריכה עבר שינוי בתום האולימפיאדה, וכיום זהו פארק מים גדול ומדהים שאליו מגיעים המוני מבקרים, וההכנסות מכסות את עלויות התחזוקה.

שווקים

מי שישתובב בשווקים בארץ ובארצות המערב ויפשפש היטב בבגדים שבהם חשקה נפשו, יגלה עד מהרה שבפתקית של רובם נכתב: Made in China. די ברור שלקראת נסיעתי לבייג'ינג (מדינת המקור) החלטתי להקדיש חלק קטן מהזמן לביקור בשווקים. השווקים האותנטיים הרבים שהיו פזורים ברחבי הבירה שינו את התפאורה, וחלק גדול מהם עברו לשכון במבנים מקורים (פתרון טוב לתקופת החורף) ואיבדו מעט מהחן הטבעי שלהם. מתוך המבחר הקיים בחרתי להתמקד בשני שווקים, שהראשון שבהם ייחודי מאוד לבייג'ינג וקשה למצוא כמותו באירופה או בצפון אמריקה.

צילום: Marco Repola 7

שוק האוכל הלילי ואנפוג'ינג הוא אחד ממוקדי המשיכה של בייג'ינג. עם רדת החשיכה נוהרים לכאן מקומיים ותיירים. השוק ממוקם בסמוך למדרחוב שוקק חיים שמשני צידיו חנויות מותג מוכרות. שער כניסה מרשים מהווה את הכניסה המזרחית והראשית לשוק, שבו ניתן לראות אנשים זוללים שיפודים עם חרקים ויצורים שלא היה עולה על דעתנו שבן אנוש אוכל אותם. במרבית הדוכנים ניתן למצוא היצע מגוון של שיפודי צרעות, חיפושיות עקרבים, אשכי עז ומקקים, שגם אחרי שהוטבלו קלות בשמן הרוחת או ניצלו על הגחלים עדיין המשיכו להניע את גפיהם. מרבית הלקוחות הם מקומיים שמתייחסים לשיפודים כמו שאנחנו מתייחסים לפלאפל או שווארמה. התיירים רובם עסוקים בצילום התופעה, אבל מדי פעם אחד מהם אוזר אומץ ומנסה להשתלב עם המקומיים. תיירת אמריקאית צעירה שהתערבה עם חבריה לטיול שהיא תאכל שיפוד עם עקרבים הופתעה מהעובדה שהיצורים שעל השיפוד עדיין הראו סימני חיים, וביקשה מהמוכר להחזיר את השיפוד לגחלים. המוכר נענה לבקשתה, אך הזהיר אותה שהתוצר שיתקבל עלול להיות יבש. השמרנים מביניכם יוכלו להסתפק בשיפודי פירות או בגלידה מטוגנת.

1, 2. תערוכה במתחם האומנויות Factory 798. 2017. 3. המתחם האולימפי בבייג'ינג. 4. מבנה "קוביית המים" במתחם האולימפי. 5. איצטדיון "קן הציפור" במתחם האולימפי. 6, 7. שוק האוכל הלילי ואנפוג'ינג. סוסוני ים, כוכבי ים, קיפודי ים, ושלל מטעמים אחרים מוצעים למאכל, אך בעיקר עקרבים.

צילום: Mariko Kudjerski 5

צילום: Dmitry Perstin 4

1

צילום: Kyle Taylor 3

צילום: Ivan A. Walsh 2

1, 2. שוק הפשפשים Panjiayuan נמצא בסמוך לתחנת הרכבת התחתית הנושאת אותו שם. **3.** מצפון לבייג'ינג נמצא אתר התיירות המפורסם ביותר בסין - החומה הסינית. החומה אינה מקיפה שום דבר ואינה סוגרת שום מקום.

לסגירת העסקה. ההיצע מגוון מאוד. מצאנו כאן כלי חרסינה בכחול-לבן שמיוחסים לשושלות השונות (מביני דבר יבדקו את החתימות שבתחתיתם כדי לבדוק את מקוריותם וגילם). בחלק מהדוכנים מציעים רהיטים, ממצאים ארכיאולוגיים, מפות ישנות, שעונים, תקליטים, פסלי בודהה, כתרים, צעצועים, פנסי נייר, עבודות לכה, וגילופים בעץ ובאבן הירקה. הפריטים היותר ייחודיים בשוק הם כאלה שמיוצרים על ידי המיעוטים, כגון תכשיטים, תלבושות אתניות מקוריות (קוריאניות, מונגוליות, טיבטיות ומוסלמיות) ומטפחות רקומות. השוק נותן מענה גם לאלה שמחפשים פריטים שמייצגים את התקופה שלפני 50 שנה (מזכרות שקשורות למנהיג הדגול מאו-צה-טונג, כמו מאפרות, פסלונים ושעונים מעוררים).

השוק מתחיל להתקפל החל משעה 16:00, וזה נעשה בהדרגה. זוהי חוויה מרתקת לראות כיצד התהליך הזה מתבצע ביעילות ובזריזות. צריך לזכור שבחלק לא מבוטל מהדוכנים מציעים פריטים שבירים שיש לארוז כל אחד מהם בנפרד. המוכרים מוציאים ניירות, ניילונים וקופסאות קרטון, ובזריזות של קוסם ממלאים את הקרטונים במאות פריטים עטופים. כל קרטון נקשר מסביב, ומועמס על תלת-אופנוע, וכולם נקשרים יחד. תלת-האופנוע מותנע, והמוכר מפלס את דרכו בינות להמונים בדרכו לשער היציאה מהשוק (עכשיו אני מאמין שהם יכולים לסיים את הנחת מסילת הרכבת לאילת בתוך כמה חודשים).

ככה בונים חומה

מצפון לבייג'ינג נמצא אתר התיירות המפורסם ביותר בסין – החומה הסינית. כללתי אותו משתי סיבות: כיוון שזהו אתר אטרקטיבי מאוד שמופיע כמעט בכל מסלול טיול לסין, ובשל העובדה שאף על פי שהוא מעט מרוחק ממרכז של הבירה מרבית המקומות שבהם ניתן לעלות על החומה שייכים מוניציפלית לבירה הסינית. החומה הסינית נועדה להגן על סין מהמנצ'ואים והמונגולים שמצפון, וזאת

השוק השני שבחיתי הוא שוק הפשפשים Panjiayuan (סמוך לתחנת הרכבת התחתית הנושאת אותו שם). השוק עבר שדרוג, אבל עדיין ניכרים בו סימני העבר. הוא מרוחק ממרכז העיר ומחייב נסיעה לאחד הפרוורים. המתחם של השוק סגור, והמונים זורמים דרך השער הגדול שמוביל אליו. שוק זה היה פעיל בעבר בסופי שבוע בלבד, אולם האטרקטיביות הרבה שלו הביאה להרחבת הפעילות שלו גם לימי אמצע השבוע, אם כי צריך לציין שבסופי שבוע שעות הפעילות רבות יותר וההיצע גדול יותר (חלק גדול מהמוכרים מגיעים מחוץ לאזור בייג'ינג, ולכן הם פעילים אך ורק בסוף השבוע). בעבר היו הסחורות מפוזרות על הרצפה והשוק נקרא "השוק המלוכלך", אולם כיום יש רצף של דוכנים צפופים שיוצרים מבנה מסודר יחסית של שורות שורות. השורות ארוכות מאוד והדוכנים מחוברים זה לזה, אך אין קשר בין הסחורות המוצגות בדוכן אחד לזה הסמוך לו. עובדה זו מחייבת את הקונים והמבקרים להשתרך לאורך השורות השונות, אבל זוהי חוויה מענגת ומעניינת ולכן אין צורך להתלונן.

שטחו של המתחם הוא כ-30,000 מ"ר, והוא הגדול ביותר בסין ובמזרח של אסיה. יש בו כ-3,500 דוכנים (כבר אמרנו שהכול בסין הוא גדול יחסית למה שאנחנו מורגלים בו). חלק לא מבוטל מהסוחרים בשוק מגיעים מחוץ לבייג'ינג, והם מייצגים שבטים שונים שאינם נמנים עם בני ההאן המהווים את מרבית אוכלוסייתה של סין (כ-90 אחוז).

לפי הערכות מספר המבקרים הסינים בסופי שבוע מגיע ל-70,000, ובנוסף ניתן למצוא כאן 10,000 זרים. חלק גדול מהמוכרים אינם יודעים מילה באנגלית, אבל הם מצוידים במחשבונים ובזריזות רבה יציגו את המחיר הנדרש. אסור לשכוח לרגע את הכלל שזהו מחיר פתיחה שנתון למשא ומתן. עיקרון זה מסביר את התופעה שהלקוח לוקח את המחשבון מידי של המוכר ומקליד עליו את הסכום שהוא מעוניין לשלם, ואז המחשבון מחליף ידיים לסירוגין כמה פעמים עד

טיילת הבונד

הרחוב המרתק ביותר בשנגחאי הוא טיילת הבונד (שמה הרשמי כפי שתמצאו במפות הוא רחוב Zhongshan), שנמתחת בציר צפון-דרום על הגדה המערבית של נהר הואנגפו.

זוהי טיילת מושקעת מאוד והומה מבקרים (מקומיים ותיירים זרים), שבצד אחד שלה שורה של מבנים עתיקים שמאופיינים בחזיתות מעוצבות, שהוכרזו כאתרים לשימור. במקור נועדה הטיילת לשמש מעין חומה כנגד הצפה של מימי הנהר (משמעות המילה "בונד" היא חומה, סוללה), אבל כיום היא אתר התיירות מספר אחת בעיר. המבנים שימשו בעבר חברות, עסקים חובקי עולם, שגרירויות, מלונות ומועדוני חברים. בקצה הצפוני שלה ממוקמת האנדרטה לגיבורי העם. היא הוקמה בפארק חואנגפו שמשק למפגש שבין ערוץ סודג'ו לנהר חואנגפו. האנדרטה היא לזכרם של הסינים שנלחמו במלחמות האופיום. המונומנט העשוי בטון, שגובהו 24 מ', מתאר שלושה רובים נשענים זה על זה. הוא נבנה בשנת 1993. ברחבה המרוצפת שמובילה אליו ניתן לראות בשעות הבוקר את המקומיים בפעילות גופנית.

חלק מהארגונים שמיקמו את משרדיהם מעבר לכביש לא שרדו או שהתמזגו עם חברות אחרות. החזיתות של הבניינים שומרו, וגם כיום ניתן לקשור אותן לתמונות שצולמו ברחוב לפני כ-90 שנה ויותר. בחזית של כל בניין נקבע שלט שמסביר את תפקודו בעבר, אשר יוצר קשר בין העבר והווה. בין המבנים המשומרים בולטים הבנק של סין, בנק הונג קונג שנגחאי (HSBC), מלון השלום (Peace) ובית המכס. מלון השלום (כשנפתח בשנת 1929 נקרא מלון קאתאי) נבנה על ידי המיליונר היהודי ויקטור ששון. במבנה מוקמו משרדיו, והקומות ארבע עד שבע שימשו כמלון. השלטונות הסיניים רכשו ממנו את המלון בשנת 1956, ושינו את שמו. בשעות היום ניתן להיכנס לחלק מהבניינים (מומלץ לצפות בתקרת הפסיפס של בניין HSBC).

בהליכה לאורך הטיילת ניתן לראות מצד אחד שורה ארוכה של בתים מהתקופה הקולוניאליסטית, ומן הצד האחר – מעבר לנהר – את גורדי השחקים שהוקמו ב-25 השנים האחרונות.

מאחר שזהו הכיוון היחיד שסין לא הייתה מוגנת באופן טבעי (הרים, מדבריות, ים).

החומה לא מקיפה שום דבר ואינה סוגרת שום מקום. היא לא הצליחה למנוע את כיבושה של סין בידי כוחות חיצוניים שעקפו אותה וכבשו אותה כמה פעמים במהלך ההיסטוריה. היא לא נבנתה כמקשה אחת אלא קטעים קטעים, על ידי קיסרים שונים בתקופות שונות. מאות אלפים הועסקו בבניית החומה הגדולה. היו אלה אסירים פוליטיים, שבויי מלחמה וסתם אזרחים, אשר הועבדו בפרך כדי לבנותה. החומה ארוכה מאוד (אלפי קילומטרים), והסינים בחרו בכמה נקודות במרחק שנע בין 70 ל-90 ק"מ מבייג'ינג והכשירו קטעים של כמה קילומטרים לקליטת המוני מבקרים (שחזרו קטעים שנהרסו או כאלה שמסוכנים בטיחותית, הכשירו מגרשי חניה גדולים סמוכים ככל שניתן למדרגות שמתפסות אל החומה, בנו רכבלים, כבישי גישה, והקימו דוכני אוכל ומזכרות). באזורים שבהם מבקרים (הפופולריים ביניהם: באדאלינג, מוטיאניו וסאמטאי) שופצו קטעי החומה בשנות ה-50, ומאוחר יותר בשנות ה-80 של המאה הקודמת. לאורך החומה נבנו מגדלי שמירה שהמרחק ביניהם כפול מטווח הפגיעה של חץ, כך שכל נקודה על החומה הייתה נשלטת על ידי מגדל שמירה מסוים. מגדלי איתות שפוזרו ליד החומה נועדו לסמן באמצעות מדורה שהתבססה על גללי זאבים שהנקודה הותקפה. חלק לא מבוטל מהמבקרים מתקשים לטפס על המדרגות הגבוהות שעל החומה. צריך להבין שהן לא תוכננו לביקורים של מבקרים אלא לסוסים שיעבירו אספקה ממגדל למגדל.

שנגחאי

שנגחאי היא ללא ספק אחת הערים עתירות האוכלוסין בעולם כולו. בעיר על פרוריה מתגוררים 24 מיליון תושבים. התיירים שמגיעים לכאן מתמקדים באתרים המרוכזים במרכז העיר, שהנהר הואנגפו (Huangpu) מחלק אותו לשני אזורים. האזור העתיק יותר שממערב לנהר נקרא פוסי (Puxi), והאזור שממזרח לנהר, שהוא יותר מודרני, נקרא פודונג. זהו גם שמו של נמל התעופה החדש של העיר. (הישן יותר, Hongqiao, שעדיין פעיל אך משמש בעיקר לטיסות פנים, נמצא מערבית לנהר).

1

צילום: Carlos Adampol Galindo

2 צילום: Michael Gwyther-Jones

השיט על הנהר חואנגפו מספק זווית ראייה מעניינת נוספת. הנהר מפריד בין שני חלקי העיר, כך שניתן להסתכל בצד אחד על טיילת הבונד ובצדה האחר על גורדי השחקים של רובע פודונג. אפשרויות השיט מגוונות (הספינות שונות ברמתן, וגם העיתוי של הפלגה בשעות האור או בשעות החשיכה מייצר חוויה שונה).

הקצה הדרומי של הטיילת מסומן על ידי המגדל המטאורולוגי שמתנשא לגובה של 49 מ', ובו מרפסת תצפית ובית קפה/בר ששמו Atanu. לקראת רדת החשיכה מומלץ לאתר מקום ישיבה נוח בקרבת קו המים, שישפק חוויה של צפייה בחזית של רובע פודונג שנצבעת באורות צבעוניים.

גורדי השחקים של רובע פודונג

קצב ההתפתחות של שנגחאי מדהים, וכיום כאמור יש בה יותר מ-24 מיליון תושבים. כדי לעמוד בקצב הגידול יש לבנות בניינים רבי קומות במהירות. הסינים מעסיקים באתר בנייה מאות מהנדסים ופועלים, שבונים במהירות מדהימה ובסיום המשימה עוברים לאתר הבא.

מי שביקר בשנגחאי לפני כמה שנים וחושב שמגדל פנינת האוריינט הוא הבניין הגבוה בעיר יופתע לשמוע שלא עוד. מגדל הטלוויזיה פנינת האוריינט נבנה בשנת 1994, והוא מתנשא לגובה של 457 מ'. מגדל המרכז הפיננסי של שנגחאי הושלם בשנת 2008, והוא מתנשא לגובה של 492 מ', ואם אינכם מסתפקים בכך – הרי שמגדל שנגחאי מגיע לגובה של 632 מ' (לא יהיה זה מופרך לחשוב שבינתיים כבר נבנה מגדל גבוה ממנו). בכל המגדלים שהוזכרו יש מרפסות תצפית מעניינות, ובחלק מהם התמקמו מלונות יוקרתיים. בחזית מגדל פנינת האוריינט ניתן להבחין בצומת רחובות הומה שמעליו נבנתה כיכר אשר מוגבהת מעל הכביש ומאפשרת להשקיף על התנועה בכבישים ועל המבנים שסביבה. הכיכר מקושטת בפרחים בשלל גוונים, והיא בהחלט מייצגת את שנגחאי שהיא עיר מודרנית מאוד (הרבה יותר מבייג'ינג).

גני יו יואן

האתר המרכזי כאן הוא גני יו יואן. הגנים שפותחו כבר במאה ה-16 (נבנו במשך 18 שנה) נבנו במקור על ידי משפחת פקידי ממשל עשירה בתקופת שושלת מינג. במהלך מלחמת האופיום הראשונה, אשר התרחשה ב-1842, נחרב הגן בהפצצה בריטית אך שופץ מחדש, והוקמו בו בריכות עם דגי זהב, ביתני גן, עצי אורן ומסלעות, עצי גינקו ועצי דובדבן. באביב ובקיץ פורחת כאן המגנוליה. בסופי שבוע מגיעות לגנים הרבה משפחות עם ילדים, ולכן רצוי לתזמן את הביקור לאחד מימי החול. בסביבה הקרובה יש כמה אתרים נוספים: בית התה חושינטינג (במרפסת שעל הגג מתקיים טקס שתיית תה), שוק יו יואן ורחוב פאנגבאנג האמצעי שיש בו עתיקות ובתי תה, מקדש לאלה העיר ומקדש בודהיסטי שנקרא "מנזר הנשים צנשינאנגה" (בתוכו מגדל גואניין שבאולמו האחרון פסל של אלת החמלה הבודהיסטית).

1. רובע פודונג. קצב ההתפתחות של שנגחאי מדהים, וכיום כאמור יש בה יותר מ-24 מיליון תושבים. כדי לעמוד בקצב הגידול בונים בניינים רבי קומות במהירות. **2.** תיירות בטיילת בונד. **3.** גני יו יואן.

1. רובע טיאנדזפאנג. 2. מסעדת גורמה באזור שינטיאנדי. 3. שינטיאנדי בלילה.

צילום: Xiquinho Silva

M50

מתחם גלריות שפזורות בכמה בניינים, שבחלקם יש יותר מקומה אחת. המקום מזכיר את מתחם 798 של בייג'ינג, אך זה קטן יותר. המתחם הוקם בשנת 2000, והכתובות של הגלריות כוללות את מספר הבניין והקומה. מאחר שהיצע הגלריות הוא גדול למדי, מומלץ לבקר קודם בגלריות היותר איכותיות (מפת המתחם זמינה כמעט בכל הגלריות).

שנג ארט (ShanghART) הוא חלל גדול שמציג יצירות של כמה אומנים, בבניין מספר 18. הגלריות איילנד 6 שבבניין מספר 6 וואנגארד גאלרי הן דוגמאות נוספות. במהלך הסיור במתחם ובסביבתו הקרובה מתוודעים לקירות הגרפיטי ולפסלים שמוקמו מחוץ למבנים. אוכלוסיית המבקרים כאן צעירה למדי, וזהו סיפור הצלחה לאור העובדה שגם בעיר תוססת כלכלית שקצב החיים בה מהיר מאוד עדיין נותר זמן לבלות במתחם אומנותי מרשים זה.

אזור הזיכיון הצרפתי

שנגחאי, בניגוד לבייג'ינג, הייתה לאורך השנים עיר קוסמופוליטית ופתוחה למדינות המערב. באזור הזיכיון הצרפתי ניתן למצוא ריכוז גבוה של בתים ישנים בסגנון האר-דקו, ורחובות שיש בהם אחוזות, בתי קפה, פארקים ובתי מלון ציוריים רוויי היסטוריה. שינטיאנדי (Xintiandi) הוא האזור שבו שומרו בתי שיקומן. אלה הם בתי אבן בני שתיים-שלוש קומות שנבנו במאה ה-19. מרביתם נהרסו, כיוון שהיה צורך לפנות מקום לגורדי השחקים, אך ברובע זה נשתמרו כמה דוגמאות. בקצה הרובע ממוקם הבניין שבו הוכרזה המפלגה הקומוניסטית הסינית ב-1921.

רובע חדשני יותר, יצירתי ומודרני, הוא טיאנדזפאנג (Tianzifang). יש שם מגוון בתי קפה ומסעדות, בסמטאות שמיועדות להולכי רגל, ואפשר לשבת ליד שולחן שהוצב על המדרכה, לשתות כוס קפה ולהנות מהעוברים והשבים שחולפים על פניך, ממש כמו בעיר מערבית.

צילום: Stefan Krasowski

צילום: XiDavid Vekstler